

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
Facultatea de Ştiinţe Politice, Administrative şi ale Comunicării
Şcoala Doctorală De Administraţie şi Politici Publice

**REZUMATUL
TEZEI DE DOCTORAT**

**EVALUAREA PROGRAMELOR DE SUSȚINERE A ANTREPRENORIATULUI ÎN
ROMÂNIA**

COORDONATOR ŞTIINȚIFIC:

Conf. Univ. Dr. RALUCA-IOANA ANTONIE

STUDENT DOCTORAND:

MIRCEA-IOAN MIHEȘTEAN

Cluj-Napoca

2024

Cuvinte cheie: antreprenoriat, finanțare, SRL-D, START, START UP NATION, evaluare de programe, indicatori, cifra de afaceri, profit net, capitaluri, angajați, capacitate administrativă, simplificare proceduri.

CUPRINS

Lista abrevierilor	10
Lista de figuri	13
Lista de tabele	16
1. INTRODUCERE	18
1.1. Contextul general al antreprenoriatului în România	18
1.2. Motivația și importanța evaluării programelor de susținere a antreprenoriatului în România	19
1.3. Obiectivele și întrebările de cercetare	20
2. REVIZUIREA LITERATURII.....	23
2.1. Definiții și concepte cheie în domeniul antreprenoriatului și al susținerii antreprenoriatului	23
2.2. Studii anterioare relevante privind evaluarea programelor de susținere a antreprenoriatului	30
3. CONTEXTUL PROGRAMELOR DE SUSȚINERE A ANTREPRENORIATULUI ÎN ROMÂNIA	48
3.1. Prezentare programelor și analiza critică a procedurilor programelor de susținere a antreprenoriatului în România.....	48
3.2. Legislație, actori implicați și politici publice	77
3.3. Resursele și infrastructura disponibile pentru antreprenori.....	95
4. METODOLOGIE	98
4.1. Abordarea metodologică	98
4.2. Selecția participanților și a eșantionului	104
4.3. Instrumentele de cercetare și metodele de colectare a datelor	104
4.4. Analiza datelor	105

5. EVALUAREA PERFORMANȚEI PROGRAMELOR DE STIMULARE A ANTREPRENORIATULUI LANSATE DE GUVERNUL ROMÂNIEI ÎN INTERVALUL 2014-2018	107
5.1. Analiza performanței programului de stimulare a antreprenoriatului SRL-D, lansat in 2014.....	107
5.2. Analiza performanței programului de stimulare a antreprenoriatului START, lansat in 2014.....	117
5.3. Analiza performanței programului de stimulare a antreprenoriatului SRL-D, lansat in 2015.....	127
5.4. Evaluarea programului START, ediția 2015	136
5.5. Analiza programului SRL-D 2016	147
5.6. Analiza performanței programului START 2016	153
5.7. Performanța programului Start Up Nation, ediția 2017	163
5.8. Performanța programului Start Up Nation, ediția 2018	174
5.9. Analiza performanței prin comparații la nivel de program între diferitelor ediții ale acestora: SRL-D	185
5.10. Analiza performanței prin comparații la nivel de program între diferitelor ediții ale acestora: START	193
5.11. Analiza performanței prin comparații la nivel de program între diferitelor ediții ale acestora: START UP NATION	199
5.12. Analiza calitativă a interviurilor aplicate reprezentanților agențiilor de implementare și evaluare a programelor de susținere a antreprenoriatului.....	202
5.13. Analiza calitativă a interviurilor aplicate beneficiarilor programelor de susținere a antreprenoriatului	211
6. CONCLUZII PRIVIND ATINGEREA OBIECTIVELOR CERCETĂRII	227
6.1. Obiectiv 1: Analiza detaliată a evoluției principalilor indicatori la nivelul fiecărei ediții a fiecărui program studiat	227
6.2. Obiectiv 2: Analiza comparativă la nivel de program între edițiile subsecvente, pe baza indicatorilor.....	228
6.3. Obiectiv 3: Analiza calitativă a perspectivelor reprezentanților agențiilor de implementare și monitorizare și a beneficiarilor programelor	228

6.4. Recomandări	229
6.5. Concluzie finală	232
BIBLIOGRAFIE.....	233
ANEXA 1. GHID DE INTERVIU STRUCTURAT - EVALUAREA PROGRAMELOR DE SUSTINERE A ANTREPRENORIALITĂȚII ÎN ROMÂNIA DIN PERSPECTIVA REPREZENTANȚILOR AGENȚIILOR PENTRU IMM-URI.....	248
ANEXA 2. GHID DE INTERVIU STRUCTURAT - EVALUAREA PROGRAMELOR DE SUSTINERE A ANTREPRENORIALITĂȚII ÎN ROMÂNIA DIN PERSPECTIVA REPREZENTANȚILOR FIRMELOR BENEFICIARE	250
ANEXA 3 MODEL DE EVALUARE A PERFORMANȚEI PROGRAMELOR DE SUSTINERE A ANTREPRENORIALITĂȚII.....	252

Rezumat

România trece printr-o perioadă de tranziție economică și socială, în care antreprenoriatul este recunoscut ca un motor esențial al dezvoltării. În ultimii ani, guvernul și diverse organizații au implementat numeroase programe pentru a sprijini antreprenoriatul și inovația. Aceste inițiative includ subvenții, granturi, mentorat și acceleratoare de afaceri, menite să stimuleze crearea și dezvoltarea afacerilor, să crească inovația și competitivitatea, contribuind astfel la dezvoltarea economico-socială a țării.

Principalele aspecte abordate

Pentru a înțelege pe deplin contextul antreprenorial din România, este esențial să analizăm factorii care influențează dezvoltarea mediului de afaceri. România a progresat semnificativ în modernizarea economiei, dar încă se confruntă cu provocări majore, cum ar fi infrastructura precară, birocrăția și corupția. Cultura antreprenorială evoluează, tinerii fiind din ce în ce mai interesați de inițiative antreprenoriale. Totuși, aversiunea față de riscuri rămâne o barieră pentru mulți. De asemenea, legislația și mediul de reglementare, precum și accesul la resurse și finanțare, prezintă provocări semnificative pentru antreprenori.

Evaluarea programelor de susținere a antreprenoriatului este crucială pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor și pentru a îmbunătăți continuu programele existente. Aceasta permite identificarea celor mai eficiente modalități de a sprijini antreprenorii și maximizarea impactului social și economic al acestor inițiative. Evaluarea asigură, de asemenea,

responsabilitatea și transparența în gestionarea fondurilor destinate antreprenoriatului, contribuind la crearea unui mediu de sprijin mai adaptat nevoilor antreprenorilor români.

Această lucrare își propune să investigheze și să evalueze programele finanțate de la bugetul de stat pentru susținerea antreprenoriatului în România, concentrându-se pe indicatorii economico-sociali, eficacitatea instrumentelor de evaluare și perspectivele pentru îmbunătățirea acestor programe. Obiectivele principale includ: Analiza detaliată a evoluției principalilor indicatori pentru fiecare ediție a programelor studiate; Compararea performanțelor între edițiile succesive ale programelor pentru a identifica tendințele și îmbunătățirile necesare; Evaluarea calitativă a perspectivelor reprezentanților agențiilor de implementare și monitorizare, precum și a beneficiarilor programelor.

Aceste obiective și întrebări de cercetare asigură o înțelegere profundă a modului în care programele de susținere a antreprenoriatului funcționează și oferă date concrete pentru dezvoltarea viitoare a mediului de afaceri și a politicilor publice în România.

Antreprenoriatul în România este recunoscut ca fiind un motor important al dezvoltării economice și sociale, iar guvernul și alte organizații au implementat diverse programe și inițiative pentru a sprijini acest sector. Cu toate acestea, există încă provocări majore, cum ar fi infrastructura precară, birocrația și corupția, care pot încetini dezvoltarea afacerilor și inovația în țară. În ciuda acestor provocări, există un ecosistem emergent de suport pentru antreprenori, incluzând incubatoare și acceleratoare de afaceri și programe de finanțare care pot stimula progresul și inovația în mediul de afaceri.

Mentalitatea antreprenorială a evoluat, iar tot mai mulți tineri sunt interesați de inițiativa antreprenorială datorită oportunităților oferite de tehnologie și inovație. Cu toate acestea, există încă o aversiune față de riscuri în rândul unei părți a populației, care poate împiedica creșterea numărului de afaceri. Legislația și mediul de reglementare prezintă provocări legate de claritatea și stabilitatea legislației fiscale, iar accesul la resurse și finanțare rămâne un obstacol pentru mulți antreprenori.

Cu toate acestea, România a dezvoltat un ecosistem emergent de suport pentru antreprenori, inclusiv incubatoare de afaceri, acceleratoare și programe de finanțare care pot stimula progresul și inovația în mediul de afaceri. Înțelegerea profundă a contextului antreprenorial din România este esențială pentru stimularea creșterii economice și a inovației în țară.

Accesul la resurse și finanțare se dovedesc a fi marile provocări pentru mulți antreprenori din România. Deși sunt disponibile variate surse de finanțare, inclusiv fonduri europene și investiții de capital de risc, accesul la acestea poate fi limitat pentru anumite categorii de antreprenori, precum femeile antreprenor sau cei din mediul rural.

Evaluarea programelor de susținere a antreprenoriatului în România este vitală pentru a asigura o utilizare eficientă a resurselor și pentru a îmbunătăți continuu programele existente. Motivația și importanța evaluării constau în alocarea eficientă a resurselor, îmbunătățirea calității programelor, maximizarea impactului social și economic, precum și asigurarea transparenței în gestionarea fondurilor destinate antreprenoriatului.

Prin evaluarea constantă a performanței programelor de susținere a antreprenoriatului, se pot identifica cele mai eficiente modalități de sprijinire a antreprenorilor în diferite etape ale dezvoltării lor. De asemenea, evaluarea contribuie la îmbunătățirea calității programelor existente, stimulând inovația și creșterea competitivității întreprinderilor.

Maximizarea impactului social și economic al programelor de susținere a antreprenoriatului este esențială pentru dezvoltarea durabilă a comunităților și creșterea economiei naționale. Evaluarea este crucială și pentru asigurarea responsabilității și transparenței în gestionarea fondurilor destinate acestor inițiative. Prin abordarea eficientă a nevoilor antreprenorilor, se pot crea condiții optime pentru inovare și prosperitate în mediul de afaceri românesc.

Scopul principal este de a investiga indicatorii economico-sociali, eficacitatea instrumentelor de evaluare și perspectivele de îmbunătățire a programelor.

De asemenea, se dorește realizarea unei comparații între diferitele ediții ale programelor pentru a identifica eventuale îmbunătățiri necesare. Un alt obiectiv este de a analiza perspectiva reprezentanților agențiilor implicate și a beneficiarilor programelor pentru a înțelege mai bine impactul acestora și pentru a identifica posibile sugestii de îmbunătățire.

Prin acest studiu, se urmărește furnizarea unor date concrete și relevante factorilor de decizie pentru a îmbunătăți programele existente și pentru a contribui la dezvoltarea mediului de afaceri și a antreprenoriatului în România.

Structura pe capitole

Lucrarea este structurată în șase capitole, fiecare dintre ele analizând teoretic și/sau practic aspecte problematice care pot oferi explicații legate de situația actuală și de evoluția

viitoare a domeniului programelor guvernamentale de susținere a antreprenoriatului. Fiecare capitol abordează subiecte specifice, examinând atât fundamentele teoretice, cât și aplicațiile practice ale acestora, pentru a oferi o înțelegere cuprinzătoare și detaliată a contextului și impactului acestor programe asupra ecosistemului antreprenorial din România. Această structură permite o explorare aprofundată a factorilor cheie și a provocărilor din acest domeniu, oferind perspective valoroase pentru îmbunătățirea și dezvoltarea continuă a politicilor de susținere a antreprenoriatului.

Capitolul 1, Introducere, surprinde cadrul general al antreprenoriatului în România, evidențiind evoluțiile recente și tendințele dominante în sector. Se analizează contextul economic și social, precum și influența legislației și politicilor guvernamentale asupra activității antreprenoriale. Totodată, subliniază necesitatea evaluării programelor de susținere a antreprenoriatului, motivată de importanța înțelegerii impactului acestora asupra dezvoltării economice și antreprenoriale. Evaluarea este esențială pentru identificarea punctelor forte și a slăbiciunilor programelor existente și pentru optimizarea acestora.

Tot în acest capitol sunt prezentate obiectivele principale ale cercetării și întrebările la care aceasta își propune să răspundă. Acestea includ evaluarea eficacității programelor, identificarea barierelor și facilităților și oferirea de recomandări pentru îmbunătățirea acestora.

Capitolul 2, Revizuirea literaturii, oferă o bază teoretică solidă prin prezentarea definițiilor și conceptelor esențiale în antreprenoriat, explorând diverse perspective asupra acestuia și introducând concepte precum start-up-uri, IMM-uri și ecosistem antreprenorial. În acest capitol se analizează literatura de specialitate și studiile anterioare care au evaluat programele de susținere a antreprenoriatului, evidențiind metodele și abordările utilizate, precum și rezultatele obținute și relevanța acestora pentru mediul de afaceri.

Capitolul 3. Contextul programelor de susținere a antreprenoriatului în România, prezintă programele relevante de susținere a antreprenoriatului existente în România, analizând critic procedurile și eficacitatea acestora. Se examinează impactul programelor asupra dezvoltării antreprenoriale și economice. De asemenea, analizează cadrul legislativ și politicile publice relevante pentru susținerea antreprenoriatului, identificând actorii cheie implicați în implementarea și monitorizarea programelor. Capitolul examinează resursele și infrastructura disponibile pentru antreprenori în România, incluzând facilități financiare, formare profesională și suport logistic.

În capitolul 4, Metodologie, este prezentată abordarea metodologică a cercetării, explicând raționamentul din spatele alegerii metodelor și tehnicilor de analiză. Realizarea unei cercetări exhaustive a tuturor firmelor beneficiare de finanțare nerambursabilă prin intermediul programelor guvernamentale analizate. Sunt descrise instrumentele de cercetare utilizate și metodele de colectare a datelor, asigurând validitatea și fiabilitatea informațiilor obținute. Capitolul explică procedurile de analiză a datelor colectate, utilizând tehnici statistice și calitative pentru interpretarea rezultatelor.

Capitolul de metodologie descrie abordarea utilizată pentru evaluarea programelor de susținere a antreprenoriatului în România, bazându-se pe o paradigmă multimetodă care combină metode cantitative și calitative. Metodele cantitative, precum analiza datelor statistice și economice, oferă informații obiective despre performanțele economice ale afacerilor susținute, cum ar fi creșterea veniturilor și numărul de locuri de muncă create. Metodele calitative, inclusiv interviurile structurate cu reprezentanți ai instituțiilor și beneficiarii programelor, furnizează perspective detaliate asupra experiențelor și percepțiilor beneficiarilor, explorând provocările întâmpinate și gradul de satisfacție față de suportul primit.

Triangularea datelor combină informațiile cantitative și calitative pentru a spori validitatea și fiabilitatea concluziilor, contextualizând datele cantitative cu ajutorul perspectivelor calitative. Analiza indicatorilor economici și financiari, cum ar fi cifra de afaceri, numărul de angajați și profitul net, oferă o imagine cuprinzătoare a performanțelor firmelor beneficiare, iar comparațiile între diferitele ediții ale programelor permit identificarea celor mai eficiente practici și politici. Selecția participanților a fost realizată pentru a asigura reprezentativitatea diferitelor categorii de beneficiari ai programelor de susținere a antreprenoriatului, iar interviurile structurate cu aceștia au colectat date esențiale despre experiențele lor, provocările întâmpinate și impactul programelor asupra afacerilor lor.

În concluzie, utilizarea unei paradigme multimetodă a permis o evaluare riguroasă și integrată a eficacității programelor de susținere a antreprenoriatului în România, oferind informații valoroase pentru formularea de politici și intervenții viitoare și evidențiind atât aspectele pozitive, cât și ariile ce necesită îmbunătățiri.

Capitolul 5. Evaluarea performanței programelor de stimulare a antreprenoriatului lansate de guvernul româniei în intervalul 2014-2018, evaluează performanța diverselor programe guvernamentale de stimulare a antreprenoriatului lansate între 2014 și 2018, analizând fiecare program în parte și comparând edițiile succesive.

Se analizează performanța programelor SRL-D și START din 2014 până în 2016, dar și al ambițiosului program Start Up Nation în edițiile din 2017 și 2018, examinând rezultatele obținute și impactul asupra mediului antreprenorial.

Capitolul oferă o analiză comparativă a performanței diferitelor ediții ale programelor SRL-D, START și Start Up Nation, identificând tendințele și evoluțiile cheie, precum și o analiză calitativă a interviurilor realizate cu reprezentanții agențiilor de implementare și evaluare, precum și cu beneficiarii programelor, oferind perspective valoroase asupra experiențelor și opiniilor acestora.

Capitolul 6, Concluzii privind atingerea obiectivelor cercetării, conchide, prin analiza detaliată a evoluției indicatorilor principali și a perspectivelor calitative ale reprezentanților și beneficiarilor, subliniind realizările și provocările programelor. Oferă recomandări pentru îmbunătățirea programelor de susținere a antreprenoriatului, bazate pe concluziile cercetării și analiza critică a datelor colectate.

Capitolul finalizează lucrarea prin sintetizarea principalelor descoperiri și implicații ale cercetării, evidențiind contribuția acesteia la îmbunătățirea politicilor și programelor de susținere a antreprenoriatului în România.

Obiectivele cercetării au fost atinse cu succes, oferind răspunsuri detaliate și pertinente la întrebările de cercetare formulate inițial. Procesul de evaluare a programelor de susținere a antreprenoriatului în România a relevat o înțelegere amplă și profundă a performanțelor și impactului acestora, datorită unei analize detaliate a principalilor indicatori de performanță.

Prin comparațiile între edițiile succesive ale programelor SRL-D, START și Start Up Nation, s-au identificat evoluțiile pozitive și negative ale fiecăruia, evidențiindu-se atât realizările notabile cât și provocările întâmpinate. Analiza comparativă a arătat cum anumite modificări de structură sau de implementare au influențat succesul acestor inițiative, permițând astfel formularea de recomandări concrete pentru optimizarea viitoarelor ediții.

Evaluarea calitativă a implicat o serie de interviuri cu reprezentanți ai agențiilor de implementare și monitorizare, precum și cu beneficiarii programelor. Această abordare a oferit perspective valoroase din interiorul sistemului, subliniind experiențele directe și punctele de vedere ale celor care au fost direct afectați de aceste inițiative. Beneficiarii au adus în discuție atât avantajele obținute, cât și dificultățile întâmpinate, oferind astfel o imagine nuanțată și realistă a impactului programelor asupra mediului antreprenorial.

Informațiile obținute sunt esențiale pentru îmbunătățirea continuă a acestor inițiative. Analizele efectuate au demonstrat unde anume este necesară ajustarea procedurilor și politicilor pentru a maximiza eficiența și a spori efectele benefice asupra economiei. Contribuția cercetării este vitală pentru dezvoltarea unei politici publice eficiente în domeniul antreprenoriatului, oferind un fundament solid pe baza căruia decidenții pot lua măsuri informate și strategice.

În concluzie, cercetarea a reușit să contureze un tablou clar și detaliat al performanței programelor de susținere a antreprenoriatului în România, furnizând atât o analiză cantitativă robustă cât și o evaluare calitativă comprehensivă. Rezultatele obținute vor servi drept bază pentru îmbunătățiri viitoare și vor contribui semnificativ la dezvoltarea antreprenoriatului în România, asigurând un mediu economic mai dinamic și competitiv.

Concluzii și recomandări

Evaluările au subliniat impactul pozitiv al programelor asupra start-up-urilor, facilitând înființarea și dezvoltarea acestora, dar și provocările administrative și birocratice. Este necesar suport și mentorat suplimentar pentru antreprenori și reducerea disparităților regionale în accesul la finanțare. Sustenabilitatea pe termen lung a afacerilor finanțate este esențială, programele trebuind să includă măsuri de sprijin pe termen lung și programe de follow-up.

În concluzie, cercetarea a oferit o înțelegere comprehensivă a performanțelor și impactului programelor de susținere a antreprenoriatului în România, fiind esențială pentru îmbunătățirea continuă a acestor inițiative și dezvoltarea unei politici publice eficiente în domeniul antreprenoriatului.

Recomandările pentru îmbunătățirea metodologiilor de evaluare includ o mai mare atenție acordată colectării și analizei datelor, utilizarea unor instrumente de evaluare standardizate adaptate contextului românesc, implicarea unor echipe interdisciplinare de experți și utilizarea unor metode de evaluare mixte. În plus, este necesară o mai mare transparență și accesibilitate a datelor și rezultatelor evaluărilor.